

GŁÓWNY INSPEKTOR SANITARNY

HŚ.EX.530.15.2020

Warszawa, dnia 29 grudnia 2020 r.

**Pan
Marek Gróbarczyk
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Infrastruktury**

dot. prognozy oddziaływania na środowisko projektu VI AKPOŚK

Szanowny Pani Ministrze,

w odpowiedzi na wniosek z 25 listopada br. (znak: GM-DGWiZS-6.035.1.2020) w sprawie wydania opinii do VI aktualizacji *Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych* (VI AKPOŚK) oraz prognozy oddziaływania na środowisko przedmiotowego dokumentu, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych informacji.

Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych jest dokumentem strategicznym, który implementuje zapisy Dyrektywy Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej ścieków komunalnych¹, którego głównym zadaniem jest wdrożenie działań związanych z uporządkowaniem gospodarki ściekowej. Polska zobowiązała się do wypełnienia wymogów dyrektyw 91/271/EWG dot. oczyszczania ścieków komunalnych zgodnie z przyjętymi w Traktacie Akcesyjnymi terminami i okresami przejściowymi. Efektem prac w celu wypełnienia zobowiązań są kolejne aktualizacje KPOŚK.

Projekt VI AKPOŚK jako dokument strategiczny, obejmujący działania z zakresu gospodarki wodnej i wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco wpływać na środowisko, podlega strategicznej ocenie w ramach której wykonywana jest prognoza oddziaływania na środowisko. Jest również kontynuacją zrealizowanych już działań wskazanych w KPOŚK i dotychczasowych pięciu jego aktualizacjach. Sformułowane

¹ Dz. Urz. WE L 135/40 z dnia 30 maja 1991 r.

cele zawarte w ocenianym dokumencie korespondują z celami wyznaczonymi w dokumentach UE oraz krajowych.

Realizacja projektu VI AKPOŚK wpisuje się w założenia analizowanych dokumentów poprzez dążenie do poprawy stanu środowiska wodnego, ograniczając niekorzystny wpływ nieoczyszczonych ścieków. Wdrożenie VI AKPOŚK ma na celu poprawę stanu infrastruktury w zakresie oczyszczania i odprowadzania ścieków, co umożliwi ograniczenie wprowadzanych ładunków zanieczyszczeń z niewłaściwie oczyszczanych ścieków. Planowane zadania inwestycyjne przyczynią się do:

- ograniczenia istniejących presji o charakterze punktowym i rozproszonym do gleb oraz wód (w efekcie powstawania zbiorczych systemów);
- ograniczenia oddziaływania punktowych źródeł (w efekcie likwidacji oczyszczalni ścieków, w tym niespełniających wymagań ochrony środowiska);
- poprawy jakości odprowadzanych ścieków do odbiorników (w efekcie modernizacji oczyszczalni);
- poprawy jakości powstających osadów ściekowych (w wyniku modernizacji w zakresie części osadowej oczyszczalni);
- zmniejszenia presji na obszary chronione, w tym na gatunki wodne i zależne od wód w wyniku ograniczenia ładunków biogenów, zanieczyszczeń mikrobiologicznych oraz innych zanieczyszczeń wprowadzanych do wód powierzchniowych ze ściekami (w efekcie realizacji zbiorczych sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków).

W ramach projektu VI AKPOŚK planowana jest budowa 66 nowych oczyszczalni ścieków, przeprowadzenie innych inwestycji w 1 040 oczyszczalniach, budowa 5 777 km sieci kanalizacyjnej oraz modernizacja 5 211 km sieci kanalizacyjnej.

Prognoza oddziaływania na środowisko została sporządzona zgodnie z art. 51 ust. 2 oraz art. 52 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 283) i obejmuje ocenę jakościową i ilościową wpływu realizacji ustaleń przedmiotowego *Programu* na poszczególne komponenty środowiska oraz oddziaływania na stan zdrowia oraz warunki i jakość życia ludzi (zwłaszcza zamieszkujących tereny w pobliżu planowanych inwestycji). Prognoza uwzględnia również wszystkie zalecenia wskazane przez Głównego Inspektora Sanitarnego w piśmie z 9 września 2020 r. (znak: HŚ.EX.530.11.2020.MZ).

Opiniowana prognoza oddziaływania na środowisko, opracowana w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, zawiera szereg wskazań mających na celu

przeciwdziałanie potencjalnym negatywnym oddziaływaniom aktualizacji *Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych* na poszczególne elementy środowiska. Opiniowany dokument w sposób szczegółowy odnosi się do oddziaływań na stan zdrowia oraz warunki i jakość życia ludzi, w tym w szczególności w zakresie zagadnień dotyczących ujęć wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z uwzględnieniem obszarów stref ochronnych tych ujęć, standardów jakości powietrza atmosferycznego, zagrożeń dla wód podziemnych oraz narażenia mieszkańców na hałas, wibracje i zanieczyszczenie powietrza.

Należy wskazać, że na etapie realizacji poszczególnych inwestycji zaznaczy się krótkotrwały, negatywny wpływ na większość z analizowanych elementów środowiska, jednakże należy uznać, że będą to oddziaływania o charakterze chwilowym bądź krótkoterminowym, które ustąpią po ukończeniu prac budowlanych. Negatywny wpływ podczas realizacji inwestycji będzie nakierowany na:

- gleby i powierzchnię terenu – ze względu na prowadzone prace ziemne i ryzyko zanieczyszczenia substancjami ropopochodnymi,
- wody powierzchniowe, w przypadku konieczności poprowadzenia sieci w pobliżu cieków / zbiorników lub przekroczenia tych elementów środowiska – w takich przypadkach mogą zostać zaburzone istniejące warunki morfologiczne w wodach, mające następstwa w postaci wpływu na biologiczne elementy oceny stanu wód (niszczenie siedlisk, zmętnienie wód),
- wody podziemne, w związku z prowadzeniem prac odwodnieniowych płytkich poziomów wody gruntowej w rejonie inwestycji – aby je zminimalizować należy zakresy robót odwadniających dostosować do rzeczywistych warunków gruntowo-wodnych w trakcie wykonywania prac,
- powietrze i klimat, ze względu na emisję zanieczyszczeń do powietrza, których źródłem mogą być prowadzone roboty budowlane przy użyciu maszyn i urządzeń emitujących spaliny – ich zasięg oddziaływania ograniczy się do najbliższego otoczenia prowadzonych prac, zatem wpływ tych działań będzie lokalny i krótkotrwały, tj. do czasu ukończenia robót budowlanych,
- florę i faunę, w związku z powstawaniem liniowych wykopów oraz możliwością wycinki drzew i krzewów kolidujących z inwestycjami – wielkość wpływu zależeć będzie od skali prowadzonych prac oraz od przyjętych rozwiązań technologicznych; długie otwarte wykopy mogą stanowić barierę migracyjną w szczególności dla małych gatunków (gadów i płazów); na obszarach cennych przyrodniczo bądź w miejscach występowania cennych gatunków chronionych, zasadne będzie stosowanie bez wykopowych technologii,

- ludzi, wynikających głównie z uciążliwości związanej z hałasem w trakcie prowadzenia prac budowlanych.

Tym samym w fazie budowy niezbędne będzie podjęcie odpowiednich środków zapobiegawczych, wskazanych w przedmiotowej prognozie, które zminimalizują negatywne oddziaływanie na środowisko oraz na zdrowie ludzi. Realizacja inwestycji zlokalizowanych w obrębie obszarów chronionych musi być prowadzona pod nadzorem przyrodniczym. Place budowy należy lokalizować poza obszarami cennymi przyrodniczo, a dojazdy nich należy organizować przy wykorzystaniu istniejących dróg i obszarów utwardzonych. Teren placu budowy należy zaopatrzyć w sorbenty służące neutralizacji potencjalnych wycieków, z kolei miejsce parkowania maszyn budowlanych powinno zostać zabezpieczone przed ewentualnym wpływem substancji ropopochodnych do środowiska gruntowo-wodnego. Transport i składowanie materiałów sypkich powinny do minimum ograniczać pylenie, natomiast sprzęt budowlany wykorzystywany w trakcie prac powinien być sprawny technicznie, tak aby ograniczyć nadmierną emisję zanieczyszczeń do powietrza i gruntu oraz nadmierną emisję hałasu. Powstające odpady należy zagospodarowywać zgodnie zapisami ustawy o odpadach a powstające w trakcie prac ścieki bytowe, odprowadzać do szczelnych, przenośnych zbiorników sanitarnych i wywozić z obszaru inwestycji w celu właściwego oczyszczenia.

Budowa sieci kanalizacyjnych należy do przedsięwzięć, które na etapie eksploatacji w nikłym stopniu wpływają na środowisko naturalne i zdrowie ludzi. Prawidłowo zaprojektowana sieć kanalizacyjna uniemożliwia przedostawanie się zanieczyszczeń do środowiska, jak również ogranicza ryzyko wycieku substancji szkodliwych do środowiska gruntowo-wodnego.

Analizując potencjalne negatywne oddziaływanie nowych oczyszczalni ścieków w fazie eksploatacji, należy w szczególności zwrócić uwagę na potencjalne zagrożenie takich elementów jak wody powierzchniowe, flora i fauna, różnorodność biologiczna oraz powietrze i klimat.

Rozpoczęcie zrzutu ścieków do wód powierzchniowych w miejscu, w którym wcześniej nie istniało takie oddziaływanie, może spowodować nagłą zmianę warunków fizyko-chemicznych w miejscu zrzutu oraz poniżej, co potencjalnie może wpływać na stan wód oraz powiązane z nimi ekosystemy. W tym przypadku niezbędne jest zwrócenie uwagi na lokalizację nowej oczyszczalni, aby nie kolidowała ona z istniejącym systemem korzystania z wód m. in. w zakresie ujęć dla zaopatrzenia ludności lub rekreacyjnego korzystania z wód. Nowe oczyszczalnie mają również wpływ na stan i potencjał ekologiczny wód powierzchniowych.

Z kolei do czynników zagrażających walorom przyrodniczym obszarów chronionych, szczególnie obszarom Natura 2000 należą: obniżenie jakości fizyko-chemicznej oraz

biologicznej wód rzeki, wzrost procesów erozyjnych i sedymentacyjnych o negatywnym charakterze, wzrost stężenia substancji toksycznych i ekotoksycznych, prowadzących w konsekwencji do utraty ważnych siedlisk wodnej i przybrzeżnej flory i fauny. Analizując lokalizacje planowanych oczyszczalni ścieków stwierdzono łącznie potencjalne kolizje z 9 obszarami Natura 2000 (obszary specjalnej ochrony siedlisk i specjalnej ochrony ptaków), nie stwierdzono jednak wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania planowanych inwestycji na obszary chronione.

Wreszcie wpływ oczyszczalni ścieków na powietrze i klimat ma związek z emisją w różnym stopniu:

- zanieczyszczeń chemicznych gazowych (amoniak, siarkowodór, dwutlenek węgla),
- zanieczyszczeń gazowych odorogennych (odoranty, w szczególności siarkowodór, amoniak, tiole, sulfidy, aminy alifatyczne, aldehydy, ketony, kwasy tłuszczowe i in.,
- zanieczyszczeń mikrobiologicznych (bioaerozol).

Emisja tych zanieczyszczeń będzie w przyszłości uzależniona od zastosowanych technologii oczyszczania ścieków, sposobu eksploatacji samych oczyszczalni, stężenia mikroorganizmów w ściekach, rozkładu średnic wydostającego się do powietrza bioaerozolu oraz warunków meteorologicznych.

Jednym z najbardziej uciążliwych czynników, jakie należy podnieść, jest kwestia narażenia ludzi i środowiska na oddziaływanie odorów i ich uciążliwości zapachowej, mających związek ze składem ścieków, w tym obecnością siarkowodoru. Problem ten można rozwiązać np. wtłaczając do systemu sprężone powietrze (napowietrzenie) lub stosowanie chemicznych utleniaczy. Projekt VI AKPOŚK, pod kątem modernizacji gospodarki osadami ściekowymi, uwzględnia stosowanie dobrej praktyki wobec powstałych w procesie oczyszczania odpadów – osadów ściekowych, których w ostatnich latach obserwuje się systematyczny wzrost. Działania jakie można przeprowadzić w tym zakresie to m. in. minimalizacja ilości wytwarzanych osadów, udoskonalenie linii technologicznych, intensyfikacja procesów końcowego odwadniania osadów. Aby dokonać wyboru metody unieszkodliwiania oraz formy zagospodarowania osadu, należy go zaklasyfikować do odpowiedniej grupy, podgrupy i rodzaju odpadów, zgodnie z *rozporządzeniem Ministra Klimatu z dnia 2 stycznia 2020 r. w sprawie katalogu odpadów*².

Wpływ budowy nowych oczyszczalni ścieków oraz modernizacja starych, wywiera oczywisty, pozytywny wpływ na ludzi oraz na dobra materialne, zarówno w perspektywie krótkoterminowej i długoterminowej. Realizowane inwestycje w sposób bezsporny dają szansę

² Dz. U. z 2020 r. poz. 10

na polepszenie komfortu życia większej liczbie mieszkańców oraz zmniejszają narażenie na czynniki chorobotwórcze.

Dodatkowo należy zwrócić uwagę na fakt, że po przyjęciu projektu VI AKPOŚK konkretne działania inwestycyjne, realizowane w oparciu o ten dokument, zakwalifikowane do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, o ile taka ocena nie została już przeprowadzona, będą wymagać uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, a także mogą wymagać przeprowadzenia procedury oddziaływania na środowisko. W takich sytuacjach, w ramach tej procedury, o ile jej przeprowadzenie okaże się konieczne dla konkretnych inwestycji, dokonana powinna być szczegółowa analiza jakościowa oraz ilościowa wpływu danego przedsięwzięcia na środowisko, w tym na powietrze i klimat.

Mając na uwadze powyższe, Główny Inspektor Sanitarny nie wnosi uwag do opiniowanego projektu VI aktualizacji *Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych* oraz załączonej prognozy oddziaływania na środowisko.

Z poważaniem

Główny Inspektor Sanitarny
wz. Krzysztof Saczka
Zastępca Głównego Inspektora Sanitarnego

/dokument podpisany elektronicznie/